

EUSKALTZAINDIAREN INFORMATIKA ETA TELEKOMUNIKAZIO ZERBITZUA (EITZER)

Bilbo, 2002-III-6

*Iñaki Kareaga,
Euskaltzaindiaren Informatika
eta telekomunikazio teknikaria,*

*Ricardo Badiola,
argitalpen eragileak,
hizkuntzaren orrazketa*

1. SARRERA

Euskaltzaindiko informazio sistema eguneratzeko egitasmoa 1999-2000 urteetan gauzatu zen. Horretarako Herri Agintek ahalegin ekonomiko berezia egin zuten eta horrela beharrezko ekipamendua eta hasierako ezarpenak burutu ahal izan ziren.

Informatizazio honen ildo nagusiak hauexek izan dira:

- Azpiegitura informatiko/telematiko egokia erosi eta ezartzea eta langileria tresna hauek erabiltzeko trebatzea.
 - Datuak trukatzeko estandar batzuk ezarri, formatu zein eratan (Word, e-mail, ...)
 - Erakundearen egoitza, ordezkaritza eta bestelako lantokiekiko loturak eta telekomunikazio sistemak hobetu; datuak trukatu eta elkarlanerako tresna informatikoak eskaini.
 - Datuen segurtasuna bermatzeko asmoarekin, aplikazio eta lantresna informatiko zaharrak tresna berriekin ordeztu (2000 efektua ekiditeko neurriak, babes kopietarako zintak, formatu zaharrak konbertitu, babes kopia programatuak, etab.)
- Orotariko Euskal Hiztegiaren lan tresna berritzea eta datuak euskarri berrietara migratzea

- Datu-base sakabanatuak euskarri bateratuetan biltzea eta Intranet eran konpartitzeko azpiegitura prestatzea
- Euskaltzaindiko Webgunea argitara ematea. Informazio instituzionalaz gain «Web Produktuak eta zerbitzuak» eskainiko dizkiena euskalgintzako profesionalei

Hasiera baten, *ODEI,S.A.* enpresak hartu zuen egitasmoaren gidaritza. Informatizazio prozesu honen azken boladan, 2000. urteko martxoaren 3an, Euskaltzaindiak Ingeniari teknikoa hitzartu eta horrela *Euskaltzaindiaren informatika eta telekomunikazio zerbitzua* (aurrerantzean *EITZER*) martxan jarri zuen. *EITZER*en lana, martxan jarritako egitasmoak burutu, mantendu eta etengabeko hobekuntza prozesua abiatzea izan da.

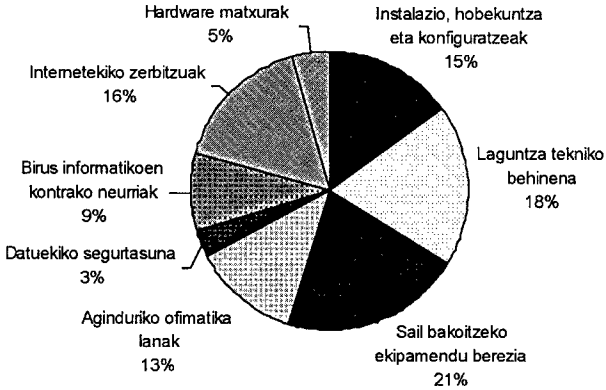
2. 2001EKO LAN BEHINENAK

Informatika ezarpena egiten denean aukera eta eginbehar berriak sortzen dira. Eta beronen abantailak begi-bistakoak dira: segurtasuna, bizkortasuna, eraginkortasuna, etab. Aurrerapen teknologiko azkarrak, ordea, erositakoak mantendu eta etengabe eguneratzen ahaleginak egitera behartzen gaitu.

Bestalde, informatika ezarpenari amaiera-data jartzea oso zaila da, ezarpena egiten ari den bitartean informatika bera aldatzen ari baita. Are gehiago Internet zerbitzuetako munduan sartzen baldin bagara. Etengabeko aurrerabideari jarraitzea behartuta gaude. Nire ustez, Informatika Zerbitzuaren betebeharretakoa hauxe da, hots, informatika-aurrerapenen abiadura eta etxean den sistemaren egokitzapen-erritmoaren arteko oreka bilatzen ahalegintzea.

Beraz, adierazitakoaren ildotik joz gero, *EITZER* zerbitzuaren jarduna bitan bana daiteke: *Mantenu lanak* (sistema jagotea, etengabeko prestakuntza, segurtasuna, matxurak, ...) eta egitasmo berrien *informatizazioa* (prozesuen automatizazioa, ezarritako azpiegituraren aprobetxamendua, Internet zerbitzuen zabalkundearen parte hartzea, azpiegitura informatikoa erosten laguntzea, ...)

Mantenu-intzidentziak mantenu-motaren arabera:

2.2. Informatizazioa

Mantenu lan eta zerbitzu barruko lanetatik aparte, eta hauek burutzen joan garen aldi berean, informatizazio egitasmoak burutzen ahalegindu gara. Ondoren, egindako informatizazio lan behinenen kronologia agertzen da:

Urtarrila	99-00 informatizazioaren balantzea DAGERRE egitasmoa (Azkue Bibliotekako digitalizazioa)
Otsaila	Euskaltel Integra plana (telekomunikazio gastuak egokitzeko kudeaketa)
Martxoa	JAGONET (Interneten bidezko hizkuntza-konsulten zerbitzua)
Apirila	Webguneko edukien mantenurako prozedurak zehaztea Euskaltzaindiko INTRANETA .
Maiatza	Olaso-Dorreko inbentarioa OEHren bulegoa lekuz aldatzean telekomunikazio sistema berriaren ezarpena
Ekaina	2002ko informatikarekiko aurrekontuak Euskaltzaindiaren XV. Biltzarra: Bilbo-Baiona
Uztaila	Trebiño ko toponimiaren datu-bilketarako aplikazioa Euskaltzaindiaren XV. Biltzarra: Bilbo-Baiona
Iraila	Euskaltzaindiaren XV. Biltzarra: Bilbo-Baiona
Urria	Gasteizko ordekaritzako informatikaren egoera hobetzeko plangintza Ekonomia-kudeaketarako sistema. Banketxeekiko lotura telematikoa
Azaroa	EODA (Euskal Onomastikaren datutegia) Interneten bidezko konsulta zerbitzua Absys Web instalazioa. Azkue Bibliotekako katalogoa Interneten
Abendua	Durangoko Azoka (Gune elektronikoan Stand-a izan zuen Euskaltzaindiak, lehen aldiz)

3. EUSKALTZAINDIAK ESKAINTZEN DITUEN INTERNET ZERBITZUAK

Era eskematiko baten, une honetan Euskaltzaindiak bere webgunean eskaintzen dituen informazio eta zerbitzuak jarraikoak dira, alegia:

Informazio orokorra

Informazio instituzionala

Euskaltzaindiaren historia, xedeak, sorrera, etab.

Urteko jarduerak

Urtearen hasierarako egiten den jardueren planen berri eskaintzen da.

Estekak

Beste erakunde batzuekiko webguneekin loturak

Zer Berri?

Azken berriak, izendapenak, sariak, ...

Argitalpen katalogoa: On-line salmenta

Salgai dauden liburuen katalogoa eta Banaketa Zerbitzura eskari-mezuak bidaltzeko aukera eskaintzen ditu.

EODA

Euskal Onomastikaren datutegia. Onomastika batzordearen erabakien zabalkunderako: deiturak, ponte-izenak, herri-izenak eta mendien izenak kontsultagai.

Euskaltzaindiaren Arauak + Hiztegi Batua

Emandako Arauak kontsultagai (PDF edo HTML formatuetan). Hiztegi Batua on-line sisteman ere kontsulta daiteke.

On-line argitalpenak (paperean ere argitaratu direnak)

EHHaren antologia

Frai Bartolomeren testuak

EUDEL: Herri-izendegia

Hiztegi Batua (*Eusker*a, 2000-3)

Kontsulta zerbitzua: JAGONET

Galde-erantzunen datu-basea

Galdelekua (e-mailaren bidez)

www.euskaracorpora.net

Euskararen corpusen ataria izateko asmoa duena.

Une honetan XX. mendeko euskararen corpora (EEBS: UZEIk burututakoa)

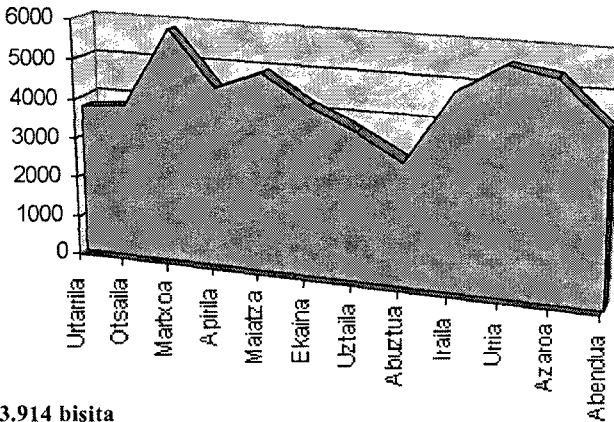
4. INFORMATIZAZIO EGITASMOAK

4.1. Euskaltzaindiko webgunea

Webgunea sortu zenetik (ODEI,S.A. enpresak egin zuen 1999 bukaeran), webguneak berak eta Internetek aldaketa handiak pairatu dituzte.

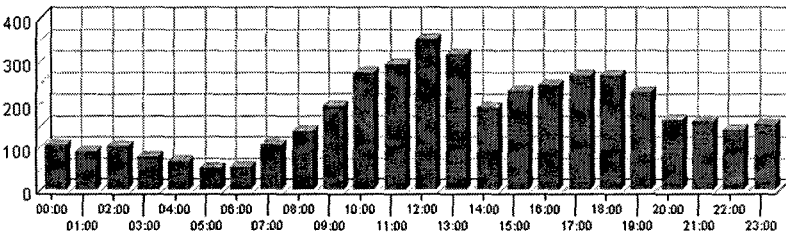
Internet erabiltzaileek ez diote eskatzen soil-soilik Euskaltzaindiari Interneten izan dadin; beronek badauka zeharka, Euskaltzaindiaren hizkuntza zerbitzuak Internetetik jaso nahi izatea. Bestalde, gaur egun, euskalgintzako profesionalak informatikaz, eta horrekin batera Internetez, lantresna modura baliatzen dira eta beraiek dira, hain zuzen, hizkuntza zerbitzu hauek gehien erabiltzen dituztenak. Horrela erakusten dute webgunearen estatistikak: webgunea lan-orduetan erabiltzen da gehien eta opor denboran erabilerara asko urritzen da. Hona hemen estatistika horietako batzuk:

Euskaltzaindiko webgunera bisitak 2001. urtean

Guztira: **53.914** bisita

2001eko abenduan ordur-ordu egindako bisitak

Beraz, aipatu webgunea, gaur egun, agerpen instituzionalari lotua da eta gehigarri modura hizkuntzarekiko zerbitzuak eskaintzen ditu. Honekin loturik, gure proposamena zera litzateke, alegia: Webgunea berdiseinatzea hizkuntz zerbitzuei lehenetsia eskaini gararik (JAGONET, EODA, Arauak, Corpusak, salmenta, ...) eta bertora sarbidea erraztuz. Bestalde, oraindik eginkizun hainbat gai ditugu, hots:

- Webgunearen atal batzuk erdaretara itzultzea;
- Esteken saila eguneratzea;
- «Zer berri» atala prentsa-zerbitzuaren esku jartzea;
- Tele-denda garatzea;
- Bestelako informazio instituzionala eskaintzea: sariak, elkarlanak, ...
- Arauak eta Hiztegi Batuko hitzen tratamendua errazago bilatzeko tresnaren garapena;
- «On-line argitalpenak» eremua berritzea eta eguneratzea
- ...

4.2. Azpiegitura eta telekomunikazioak

Eginkizun dauzkagun eremuak honako hauek dira:

- Baionako ordezkartzaren informatizazioa;
- Iruñeko ordezkartzaren sistema telefonikoa hobetzea;
- Prentsa bulegorako tresneria informatikoa hobetzea.

4.3. Administrazioa

Eginkizun ditugunak honakook dira:

- Euskaltzaindiko pertsona-aurkitegia, Intranetean;
- Informatika segurtasunerako plangintza nagusia;
- Bulegoetako espediente eta artxibo administratiboen informatizazioa;
- Etxebarriko gordailua informatizatzea.

4.4. Aplikazio informatiko berrien sortze edo migratzea

Eremu honetan eginkizun dauzkagunak honakook dira:

- Azkue Bibliotekako datu-baseen bateratzea eta bilaketak erraztea;
- EHHako lantresna berritzea era zentralizatuan lan egin ahal izateko;
- Hiztegi Batua, dokumentu izatetik datu-base bihurtzea;
- Gasteizeko Toponimia lantaldearen datu-basea egokitzea eta tresna egoikiak sortzen jardutea.

4.5. Corpusak

Informatizazioaren helburuetako bat Euskaltzaindiak dauzkan «corpus» eta hizkuntza eremuko datu-base guztiak bildu eta bilaketa tresna bateratuaren bidez kontsulta egin ahal izatea izan zen. Eremu honetan urrats batzuk eman baldin badira ere, gaur egun ez dugu horrelako tresnarik.

Euskaltzaindiak «tresna» hau bi eratan baliatzeko asmoa dauka, alegia:

1. Zerbitzu publiko modura: www.euskaracorpora.net webgunean (dagoeneko XX. mendeko corpus estatistikoa bertan dela)
2. Zerbitzu pribatu modura: **Euskaltzaindiaren Intranetean**. Erakundearen barneko ikerleentzako zerbitzu modura.

Aipatu kasuotan, Erakundeak (Zuzendaritzak) erabaki beharko du zein datutegi komeni izango den eskura izatea. Beraz, hona hemen zerrenda:

- XX. mendeko euskararen corpus estatistikoa
- Orotariko Euskal Hiztegiaren corpora
- Hiztegi Batua + Euskaltzaindiaren Arauak
- Orotariko Euskal Hiztegia
- Euskal Onomastikaren Datutegia (Onomastika batzordearen gomendio, erabaki eta iradokizunak ...)
- Euskal Herriko Onomastikarekiko datu-basea (Patxi Galék egiten diharduena). Iturri desberdinetako Toponimia lanak bilduko dira, ondoren, ikerleen esku jartzeko. Bestalde, Gasteizeko toponimia ikerketa bertan txertatuko litzateke.
- EHHA: ikerketa.
- Lexiko Erizpideen Finkapena (LEF)
- Azkue Bibliotekako katalogoa
- Lamiategi, euskal testu garaikideen datu-basea, egitasmoa
- Bestelako dokumentu eta zenbait argitalpen:
 - *Euskera* agerkaria
 - Gramatika
 - Literatura
 - Onomastika
 - Euskararen lekukoak
 - ...